

Vypořádání veřejné konzultace k přípravě Aktualizace Národního programu snižování emisí ČR – 2. část

V červenci 2019 zveřejnilo Ministerstvo životního prostředí na svých webových stránkách návrh Aktualizace Národního programu snižování emisí ČR (Aktualizace NPSE) spolu s výzvou k veřejnosti k podání námětů, návrhů i připomínek. MŽP tak zahájilo v pořadí druhou veřejnou konzultaci k uvedené koncepci.

V průběhu této druhé veřejné konzultace obdrželo Ministerstvo životního prostředí podání od 8 subjektů. Předmětem zaslaných příspěvků byly komentáře, doporučení, návrhy doplnění textu a návrhy dodatečných opatření ke snížení emisí určitých látek znečišťujících ovzduší. Souhrnně lze k vypořádání veřejné konzultace konstatovat následující:

- Návrhy formálních úprav a doplnění byly beze zbytku akceptovány.
- Komentáře k jednotlivým částem textu Aktualizace NPSE ministerstvo vyhodnotilo a případně zohlednilo.
- Jednotlivá v rámci veřejné konzultace navržená opatření případně změny a doplnění opatření již v dokumentu obsažených byly posouzeny. Do dokumentu nebylo na základě veřejné konzultace doplněno další opatření. Vybraná opatření byla upravena tak, aby byly zohledněny náměty ve veřejné konzultaci uplatněné.
- Některé podněty, které se věcně vztahují k jiným připravovaným koncepčním dokumentům, byly předány gestorům odpovědným za tyto koncepce k využití při jejich přípravě.
- Aktualizace NPSE se zabývá primárně látkami znečišťujícími ovzduší, pro které jsou stanoveny národní závazky snížení emisí případně emisní limity. Vzhledem k cílům dokumentu tak nezahrnuje některé další látky, jejichž emise jsou významné především ve vztahu ke klimatické změně a které jsou předmětem jiných dokumentů.
- Popis hlavních okruhů témat, ke kterým byly v rámci veřejné konzultace uplatněny náměty, komentáře a připomínky je uveden níže v této zprávě stejně tak jako přehled navržených dalších dodatečných opatření ke snížení emisí vybraných látek.

Aktualizace NPSE – zpracování dokumentu

- Opakovaně se objevila připomínka ke způsobu zpracování emisních inventur a projekcí a k zahrnutí, či nezahrnutí některých charakteristik do těchto výpočtů. Jmenovitě se jednalo zejména o **resuspenzi prachových částic**. K této problematice Ministerstvo životního prostředí uvádí, že údaje uváděné v Aktualizaci NPSE a jejich členění odpovídají formátu pro reporting emisí dle platné evropské legislativy a mezinárodních smluv. Aktualizace NPSE je primárně zaměřena na splnění národních závazků ČR ke snižování

emisi některých látek znečišťujících ovzduší tak, jak je stanovila směrnice 2016/2284(EU). Jedná se o snížení celkového objemu primárních emisí některých znečišťujících látek vnášených do ovzduší na území celé České republiky. Naproti tomu programy zlepšování kvality ovzduší (PZKO) řeší situaci v územích, ve kterých jsou překračovány stanovené imisní limity, a činí tak vždy s ohledem na lokální zdroje znečišťování ovzduší, přenos znečištění (včetně přeshraničního), znečištění ovzduší tzv. sekundárními částicemi a další skutečnosti, které mohou být významné. V kontextu dopadů na kvalitu ovzduší je významně větší vliv silniční dopravy, a to jak z důvodu koncentrace dopravních toků v určitém území, tak s ohledem na vliv resuspenze suspendovaných částic, která se do emisních inventur zpracovávaných v mezinárodním standardu nezahrnuje. Problematika dopravy a resuspenze z dopravy je zohledněna ve stávajících PZKO stejně jako v jejich připravovaných aktualizacích.

Text Aktualizace NPSE byl upraven ve smyslu vysvětlení rozdílů v cílech a zaměření výše zmíněných strategických dokumentů v ochraně ovzduší.

- Další připomínkou v rámci veřejných konzultací byl **nesoulad termínů dokončení Aktualizace NPSE a Vnitrostátního plánu ČR pro oblast energetiky a klimatu**. Vzhledem k časové náročnosti přípravy Aktualizace Národního programu snižování emisí a nevhodně termínově stanovené a tedy kolizní přípravě Vnitrostátního plánu ČR v oblasti energetiky a klimatu není možné uvést oba připravované dokumenty do úplného souladu, a to zejména z důvodu stanovených termínů.

Vnitrostátní plán ČR v oblasti energetiky a klimatu byl klíčovým předpokladem pro přípravu Aktualizace NPSE. Až po dokončení jeho návrhu bylo možné provést projekce vývoje emisí v ČR a pokračovat (po dokončení analytické části Aktualizace NPSE) v přípravě Aktualizace NPSE, zejména klíčové návrhové části. To je hlavní důvod zpoždění přípravy Aktualizace NPSE, který měl být dle požadavku směrnice 2016/2284 (EU) hotov a reportován Evropské komisi do 1. dubna 2019 (k tomuto datu MŽP s ohledem na výše uvedené informovalo Evropskou komisi o zpoždění, jeho důvodech a postupu prací).

Text Aktualizace NPSE je doplněn o jednoznačné upozornění, že přínosy opatření jsou kalkulovány podle dat, analýz a projekcí provedených se zohledněním návrhu Vnitrostátního plánu ČR v oblasti energetiky a klimatu ve znění, které bylo vzato na vědomí vládou ČR dne 28. ledna 2019. Zohlednění finální podoby Vnitrostátního plánu ČR v oblasti energetiky a klimatu bude provedeno při projekci vývoje emisí vybraných znečišťujících látek, kterou je dle dikce směrnice 2016/2284 (EU) Česká republika povinna provést každé dva roky, tedy k 15. 3. 2021.

Energetika

Ministerstvo životního prostředí obdrželo několik návrhů opatření, které se týkají sektoru energetiky a výroby tepla. Opatření zahrnovala zejména návrhy **zvýšení sazeb energetických daní z fosilních paliv**, dále **pak omezení výjimek z plnění limitů BAT**.

Ministerstvo životního prostředí uvedené návrhy v Aktualizaci NPSE nezohlednilo zejména proto, že jsou ošetřeny jiným způsobem.

- Národní program snižování emisí schválený v roce 2015 obsahuje opatření BA3 „Podpora snížení podílu fosilních paliv ve spalovacích stacionárních zdrojích nespádajících pod systém EU ETS“. Opatření bylo zaměřeno na možnost zdanění fosilních paliv pro zdroje nespádající pod EU-ETS. Primární podmínkou realizace opatření bylo provedení analýzy variant řešení a jejich dopadů. Toto opatření bylo usnesením vlády č. 978 z 2. 12. 2015 uloženo ministru financí. MF ve spolupráci s MŽP a MPO připravilo materiál s názvem "Analýza k možnostem a dopadům zohlednění environmentálních prvků v sazbách spotřebních a energetických daní v České republice". V prosinci 2016 jej vzala vláda ČR na vědomí a uložila navazující úkol MF (ve spolupráci s MŽP a MPO) doplnit materiál o další analýzy a do konce roku 2018 předložit vládě doporučení k případnému zohlednění environmentálních prvků v sazbách spotřebních a energetických daní. Úkol dosud nebyl splněn, v roce 2019 převzalo gesci za dokončení a předložení materiálu Ministerstvo životního prostředí. Platnost původního opatření NPSE 2015 stále trvá, bez ohledu na připravenou aktualizaci. Akceptace navrhovaného opatření by byla pouhou duplikací již schváleného a platného opatření. Předjímat výsledky předmětné analýzy a další postup, který vláda zvolí tím, že budou v rámci Aktualizace NPSE navržena konkrétní opatření, není možné. Po projednání doplněné analýzy Vládou ČR budou realizovány další kroky navazující na závěry této analýzy.
- Omezení výjimek z emisních limitů stanovených revidovanými závěry o BAT pro velké spalovací zdroje není na úrovni Aktualizace NPSE řešeno, neboť se jedná o problematiku již v současné době legislativně ošetřenou zákonem č. 76/2002 Sb., o integrované prevenci, o omezování znečištění, o integrovaném registru znečišťování a o změně některých zákonů, ve znění pozdějších předpisů. Za účelem možného omezení výjimek z emisních limitů pro stávající velké spalovací zdroje byla z podnětu Poslanecké sněmovny Parlamentu České republiky zřízena pracovní skupina, která v uvedené věci jedná. Tato pracovní skupina dosud nedospěla k jednoznačnému závěru a výsledky její práce proto nelze předjímat.

Sektor lokálního vytápění domácností

- V této oblasti se objevily při 2. veřejné konzultaci náměty na úpravu již navržených opatření. Jejich obsahem byl zejména požadavek na zachování a konkretizaci opatření DA1 "Obměna zdrojů tepla v sektoru lokálního vytápění domácností", a to v podobě 3. výzvy současného programu „kotlíkových dotací“ a jeho další rozšíření na výměnu kamen na pevná paliva a dále požadavek zajištění dostupnosti kvalitního paliva – suchého dřeva. Zde je třeba konstatovat, že opatření DA1, které se vyskytlo i NPSE 2015, bylo

aktualizováno, je zaměřené na náhradu stávajících nevyhovujících spalovacích zdrojů určených pro vytápění domácností a od roku 2022 bude soustředěné převážně na výměnu topidel, která slouží jako hlavní zdroj vytápění (viz popis opatření v textu Aktualizace NPSE). Možnost podpory obměny kotlů 3. emisní třídy aktualizované opatření nevylučuje. Konkrétní nastavení realizace opatření formou jednotlivých výzev bude probíhat dle aktuálních situačních analýz.

- Současně bude probíhat osvěta zaměřená jednak na zvýšení povědomí o správném užívání a provozu kotlů a topidel (opatření DC2), jednak na využití vhodného paliva s odpovídajícími parametry, specificky suchého dřeva (opatření DB11).

Sektor dopravy

Řada připomínek a námětů směřujících do sektoru dopravy se týkala požadavků na opatření posilující bezmotorovou přepravu, včetně požadavku na definici nového opatření zaměřeného na zpracování strategie rozvoje cyklistické dopravy na období 2021 - 2030, a dále přesunu části přepravních výkonů na železnici. Také se objevily náměty k zatraktivnění elektrické trakce železnic.

V souvislosti s výše uvedenými náměty a řadou jednotlivých dalších připomínek Ministerstvo životního prostředí uvádí, že Aktualizace NPSE podobně jako Národní program snižování emisí schválený roku 2015 definuje řadu opatření, prioritních i podpůrných, které jsou zaměřeny na snížení emisí látek znečišťujících ovzduší ze sektoru dopravy. Ministerstvo životního prostředí se účastní tvorby dopravních koncepcí a politik a navrhované principy v nich uplatňuje (vč. upřednostnění bezmotorové dopravy). Prostřednictvím prioritního opatření AB 26 „Dodatečné snížení emisí k roku 2030 ze sektoru silniční doprava“ ukládá Ministerstvu dopravy, aby vhodnými opatřeními ve vyjmenovaných segmentech silniční dopravy učinilo opatření vedoucí k dodatečnému snížení emisí. Zároveň zavazuje ve stejném opatření jeho gestora k metodické a informační podpoře vzniku plánů udržitelné mobility. Konkrétní kroky k naplnění tohoto závazku by se měly odrazit v připravované Národní koncepci městské a aktivní mobility. Ve vztahu k požadavku na zpracování strategie rozvoje cyklistické dopravy je nutno konstatovat, že tuto strategii zpracovalo Ministerstvo dopravy na roky 2013 – 2020, byla schválena vládou a je stále platná, lze tedy předpokládat, že bude pro následující aktualizována.

Problematika znečišťování ovzduší ze sektoru dopravy je dále řešena opatřením AB23 „Přesun přepravních výkonů nákladní dopravy ze silnic na železnici“, kde Aktualizace NPSE ukládá Ministerstvu dopravy realizovat Koncepci nákladní dopravy pro období 2017-2023 s výhledem do 2030, kterou toto ministerstvo zpracovalo. Koncepce obsahuje posloupnost jednotlivých kroků, jejichž cílem má být převedení 30 % objemu nákladní dopravy na železnici.

Mimo Aktualizaci NPSE je problematika udržitelné dopravy řešena i v Usnesení vlády k Závěrům o dialogu o čistém ovzduší č. 502, které vláda přijala 8. 7. 2019.

Ministerstvo životního prostředí tímto děkuje za všechny zaslané příspěvky a komentáře.